Çынсен ыйтăвĕсене тивĕçтерсе

Çĕнĕ объектсем хута кайрĕç

Малтанах Йӳçкассинчи инвалидсемпе ветерансен интернат-çурчĕ пирки асăнса хăвармалла. Кунта ăна ĕçе янăранпа нумаях вăхăт иртмен-ха. Çак капмар та илемлĕ çуртра пĕтĕмĕшле практика врачĕн уйрăмĕ те вырнаçнă. Хальлĕхе интернат-çуртăн хуçалăх блокĕ пулман. Августăн 2-мĕшĕнче вара комисси çак çурта йышăнчĕ.

Каласа хăвармалла, ку объекта хута янăранпа ĕçпуç татах лайăхланмалла.

Хуçалăх блокĕ йĕри-тавра акнă-лартнă чечексем илемлĕн ешереççĕ. Çак илемлĕх малашне те сыхланса юлтăрччĕ, ăна искĕлме парас марччĕ.

Çав кунах Уйкас Янасал тăрăхĕнче пурăнакансемшĕн пысăк уяв пулчĕ темелле. Кунта «Муркаш районĕнчи тĕп больница» сывлăха сыхлас ĕç муниципаллă учрежденийĕн Уйкас Янасалти врач амбулаторийĕн пĕтĕмĕшле практика врачĕн уйрăмĕ уçăлчĕ.

Строительсем ырă сăмаха тивĕç. Пур ĕçсене те тенĕ пекех вĕсем ответлăха туйса пурнăçланă. Çăвăнмалли, япаласем хумалли, çунă хатĕрсене типĕтмелли тата утюгласа якатмалли, душ кĕмелли, загрузочнăй, кунта ĕçлекен персоналăн, венткамера пӳлĕмĕсенче, гаражра хăтлă, тирпейлĕ, таса.

Çак хаваслă саманта палăртса ку объекта хута ярассишĕн ырми-канми вăй хунисене тав сăмахĕ калама, кунта ĕçлекенсене ăнăçусем сунса саламлама вырăнти ертӳçĕсем те, хăнасем те, ку тăрăхра пурăнакансем те йышлăн пуханчĕç.

Районăн тĕп врачĕ В.Г. Данилов палăртнă тăрăх, «Моргаушская» строительство организацийĕ кунта юсав ĕçĕсене 1,4 миллион тенкĕлĕх пурнăçланă, 400 миллион тенкĕлĕх тĕрлĕрен медицина оборудованийĕ туяннă. Халĕ лаборатори тĕрĕслевĕсене ирттерме, физиотерапи сиплев ĕçĕсене пурнăçлама районти тĕп больницăна çӳремесĕрех май пулĕ. Чирлисем кăнтăрлахи стационарта сипленме те пултарĕç. Ял çыннисемшĕн ку вара питех те меллĕ.

Пĕтĕмĕшле практика врачĕн уйрăмне уçнине халалланă мероприятие республика сывлăха сыхлас ĕç министрĕн çумĕ И.Ю. Лисенкова, район пуçлăхĕ Ю.А. Иванов, Уйкас Янасал чиркĕвĕн настоятелĕ Иван атте, Муркаш, Уйкас Янасал, Чуманкасси ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсем Н.И. Никитин, В.И. Егоров, Л.Г. Ковалева, Сосновка шкулĕн директорĕ О.А. Максимов, районти тĕп больница тата культура ĕçченĕсем т. ыт. те тухса каларĕç, илемлĕ, хăтлă çуртра ăнăçуллă ĕçлеме сунчĕç.

Уйрăммăн илсен, район пуçлăхĕ Ю.А. Иванов çавна палăртрĕ. Хальхи вăхăтра ĕç условийĕсем лайăхланса пынă, ĕçшĕн тӳлесси ӳснĕ май медицина ĕçченĕсен хăйсен ответлăхне те палăрмаллах ӳстерни кирлĕ. Чирлĕ çынна кирлĕ медицина пулăшăвĕ панипе пĕрлех чире маларах тупса палăртасси, ку тĕлĕшпе профилактика мероприятийĕсем анлăн туса пырасси малти вырăна тухать. Ку тĕлĕшпе тĕслĕх илме инçе кайма кирлĕ мар. Нискассинчи, Ярапайкассинчи пĕтĕмĕшле практика врачĕн уйрăмĕсем пирки республикăра кăна мар, Раççей шайĕнче те пĕлеççĕ ĕнтĕ.

Ăнăçуллă аталанса пырас тесен пур вăйсене те пĕр чăмăра пухма пĕлни, пĕр ĕмĕт-шухăшпа тăрăшни кирлĕ. Ку енĕпе Уйкас Янасалсенчен тĕслĕх илмелли çук мар. Çак кунсенче кунта пĕрлешӳллĕ хуçалăх правленийĕн çĕнĕ çуртне, 500 пуç вырнаçмалăх сысна витине хута ячĕç, уй-хир ĕçĕсене туса ирттерме çĕнĕ техника туянассипе тăрăшаççĕ, çывăх вăхăтрах çĕнĕ магазин ĕçлеме тытăнĕ. Апла пулсан малашлăха шанчăкпа пăхаççĕ ял çыннисем.

В. ШАПОШНИКОВ.

Сăн ӳкерчĕксенче: Йӳçкассинчи инвалидсемпе ветерансен интернат-çурчĕн çĕнĕ хуçалăх блокĕ; пĕтĕмĕшле практика врачĕн уйрăмне уçнă май хăю каснă самант; хăтлă та илемлĕ çĕнĕ медицина учрежденийĕнче. Автор сăн ӳкерчĕксем.

Сывлăш-десант çарĕсен кунне халалласа

«Сывă-и, пĕлĕтлĕ тӳпе…!»

Çак ятпа августăн 2-мĕшĕнче Сывлăш-десант çарĕсен кунне халалласа Муркашри Çĕнтерӳ паркĕнче уяв мероприятийĕ иртрĕ. «Сывлăш-десант çарĕсен историйĕ 1930 çулхи августăн 2-мĕшĕпе çыхăннă. Ун чухне Мускав çар округĕн Сывлăш çар вăйĕсен вĕренӳсем вăхăтĕнче Воронеж патĕнче 12 çынран тăракан десантниксен подразделенине парашютсемпе антарнă пулнă. Ун чухнех çар теоретикĕсем парашютлă десант чаçĕсен пуласлăхне курса ĕненнĕ. Çак кунран тытăнать те Сывлăш-десант çарĕсен кунĕ»,– пуçларĕ уяв мероприятине район администрацийĕн вĕрентӳ, çамрăксен политики тата физкультурăпа спорт пайĕн тĕп специалисчĕ Г.Г. Любимова. Десантниксем уява Москакасси ялĕнчен килнĕ. Малтан унта пухăнса вĕсем Афганистан Республикинче çапăçса пуçĕсене хунă салтаксене асăнса лартнă палăк умĕнче вăрçăран таврăнайман хăйсен юлташĕсене асăннă.

Çĕнтерӳ паркĕнче кăвак беретлисене район администрацийĕн ĕçсен управляющийĕ А.В. Краснов, районти çар комиссарĕн çумĕ Д.Н Захаров, «Передовик» ял хуçалăх предприятийĕн ертӳçи В.В. Кириллов саламларĕç.

Сывлăш-десант çарĕсен кунне районта афганецсен районти канашĕн ертӳçи В.Е. Киршев тата канашăн активлă членĕ И.В. Михайлов ертсе пынипе уявласси тахçанах йăлана кĕнĕ ĕнтĕ. Вĕсем те пухăннисене уявпа саламларĕç, Н.А. Перов çинчен каласа пачĕç. Халĕ кăна, 18 çул иртсен, вăл «За боевые заслуги» медаль илнĕ. Н.А. Перов 1986-1988 çулсенче Афганистан Республикинче службăра пулнă, çапăçусене хутшăннă, вут-çулăм айĕнчен аманнă командира илсе тухма пултарнă.

Çар службипирки А.Ф. Парандеев, Г.В. Леонтьев, А.И. Иванов, В.М. Волков хăйсен служба вăхăтне аса илсе каласа панă. Уявра çавăн пекех çамрăк десантниксем В. Николаев, С. Цветков тата ыттисем те пулнă.

Ирина Кораблева юрăç, Полина Чернова хореограф уява илемлĕх туйăмĕ парнеларĕç. Москакассинчи Культура çуртĕн директорĕ Г.Г. Голубева тата «Турай» ансамбль баянисчĕ Н.М. Кондукторова та юрăсем шăрантарчĕç.

Хыççăн вара десантниксем Аслă Отечественнăй вăрçăра вилнисене асăнса лартнă палăк умне чĕрĕ чечексем хучĕç.

Г. ЛЮБИМОВА, район администрацийĕн вĕрентӳ, çамрăксен политики тата физкультурăпа спорт пайĕн тĕп специалисчĕ.

Сăн ӳкерчĕкре: уяв вăхăтĕнче Муркашри Çĕнтерӳ паркĕнче.

Юбилей

Пурнăçне ачасене халалланă

Пурнăç пурăнасси – уй урлă каçасси мар. Вăл мĕнле иртесси вара кашни çынран хăйĕнчен килет. Ĕмĕре йĕркеллĕ ирттерме ачаран пухнă ăс-тăн, тĕрлĕ хăнăхусем кирлĕ.

Самани улшăнса пынă май çынсем пурнăç çине пăхасси те улшăнса пырать. Анчах, çул хыççăн çул иртсен те, ĕçлемесĕр, вăй хумасăр нимĕн те пулмасть. Ачалла вĕренни чул çинче, çитĕнсен вĕренни – шыв çинче, тенĕ ваттисем.

Муркашри вăтам шкулта çак каларăша яланах асра тытаççĕ. Сăмах кунта ĕç урокне вĕрентекен Н.Т. Антонов пирки пырать.

Николай Тимофеевич Шетмĕпуç ял тăрăхне кĕрекен Опрыскъялĕнче çуралнă, Тивĕшри вăтам шкулта вĕреннĕ хыççăн 1969 çулта Чăваш патшалăх педагогика институтĕн художествăпа графика факультетне пĕтернĕ. Унтанпа пĕр улшăнмасăр Муркашри вăтам шкулта çĕршер ачана тĕрлĕ ĕçе хăнăхтарнă. 37 çул. Сахал-и ку е нумай? Кам пĕр ĕçре вуншар çул чуна парса тăрăшнă, вăл çакна лайăх ăнланать ĕнтĕ. Енчен те хăвăн тивĕçӳсене чунчĕре хушнипе пурнăçлатăн пулсан, эсĕ чăннипех коллективра хисепре.

Н.Т. Антонова вара ачасене юратни пединститута илсе çитернĕ, çак ыр енех пĕр шкулта тăрăшса ĕçлеме хистенĕ. Вăл анчах-и тата! Хăйĕн юратнă ĕçне туса пынипе пĕрлех тĕрлĕ енлĕ аталаннă çын нихăш енĕпе те пурнăçран юлман. Институтра вĕреннĕ чухнех 5 çул хушши ирĕклĕ майпа кĕрешнĕ. Муркашри вăтам шкулта 15 çул хушши ачасене хăйĕн ăсталăхне панă, ачасене ирĕклĕ майпа кĕрешме хăнăхтарнă.

Кирек епле ĕçе те пуçлама çăмăл мар. Ĕç урокне вĕрентме ятарлă кабинет (мастерской) кăна мар, çителĕклĕ оборудовани те кирлĕ. Шкулăн вара укçи-тенки тивĕçмен. Николай Тимофеевич умне лартнă тĕллевĕсене пурнăçлама ЧР вĕрентӳ министрĕн çумĕ, министрĕ патне çитсен, хăйĕн ĕçĕ çитĕнекен ачасемшĕн çав тери пысăк пĕлтерĕшлĕ пулнине ăнлантарма пултарнах. Халĕ вара мастерскойне кĕретĕн те – чун савăнать. Мĕнмĕн кăна ăсталамаççĕ пулĕ кунта ачасем! Ĕçе пĕлни çăкăр ыйтмасть, пурнăçра вара ĕмĕр тăршшĕпех кирлĕ пулать.

Мастерскойра вĕренӳ çулĕнче ир пуçласа каçченех ĕç шавĕ лăпланмасть. Уроксем вĕçленнĕ хыççăн та ачасем хăйсен ăсталăхне ӳстерме кунта васкасах килеççĕ. Вĕсем ăсталанă тĕрлĕ эрешсемпе илемлетнĕ шкатулкăсем, ывăссем, сăн ӳкерчĕксем валли тĕрлĕ формăллă рамкăсем, пукансем, ещĕксем, савуксем, сырăшсем, шăнкăрч вĕллисем, хĕç-тимĕртен тунă хатĕрсем т.ыт.те чăннипех куçа илĕртеççĕ.

Н.Т. Антонов 5-9-мĕш классенче вĕренекенсене алă ĕçне хăнăхтарать. Пурин те, паллах, тӳрех пулмасть ĕнтĕ. Николай Тимофеевич вара кирлĕ сĕнӳсем парать, пулăшать. Кăмăлĕ çĕкленнĕ ача хăйĕн ĕçне малалла тăсать. Килтĕрĕшĕнче те арçын алли пулмасан пурăнма йывăр. Тĕрлĕ ĕçе мĕн пĕчĕкрен хăнăхнă ача вара майĕпен ашшĕ ĕçне пурнăçлама тытăнни пуриншĕн те пысăк савăнăç. Н.Т. Антонов тăрăшни харама каймасть. Унăн вĕренекенĕсем хăйсем ăсталанă япаласемпе кăмăллă. Вĕсем киле валли тĕрлĕ япаласем тăваççĕ. Амăшне е аппăшне çуралнă кун ячĕпе хăй ăсталанă пĕр-пĕр ĕç хатĕрне парнелени (ывăс, шкатулка, сăн ӳкерчĕк рамки т. ыт. те) камăн чунне савăнтармĕ. Ахальтен мар ĕнтĕ ашшĕ-амăшĕсем Николай Тимофеевич ĕçне кăмăлласа пысăк хак параççĕ, хăйсен ачисене çакăн пек пултаруллă педагог вĕрентнĕшĕн чун-чĕререн хĕпĕртеççĕ. Çакна маларах вĕренсе тухнă ачасен нумай ашшĕ-амăшĕн сăмахĕпе çирĕплетме пулать. Ачасем ăсталанă хатĕрсен выставки те кăмăла çĕклет.

Çакна та каласа хăвармалла. Н.Т. Антонова хăй вĕрентекен ача шăпи пăшăрхантарать. Вăл вара пултаруллă учитель кăна мар, ăста психолог та. Унăн вĕренекенĕсенчен пĕри çаплах аса илчĕ:

– Пирĕн класс пысăкчĕ. Николай Тимофеевич – класс ертӳçи. Ачасем пурте харсăрччĕ. Шкул администрацийĕ пирĕн класа салатса ярасшăнччĕ. Анчах Н.Т. Антонов: “Кăштах ĕçлесе пăхам-ха, класа салатма кайран та пулать”, - тенĕ хыççăн класа салатмарĕç. Чăн та, юратнă учитель пирĕншĕн сахал мар тăрăшрĕ. Уроксем хыççăн та пирĕнпе нумай ĕçлерĕ. Час-часах походсене, экскурсисене çӳрерĕмĕр. Тĕрлĕ конкурссене, ăмăртусене хутшăнаттăмăр. Класс майĕпен туслашса йĕркелесе пычĕ. Халĕ вĕсем пурте тĕрлĕ çĕрте вăй хураççĕ.

Паллах, хăйĕн ĕçне чунтан юратакан учитель тăрăшни харама кайман. Çул çитмен нумай çамрăка тӳрĕ çултан пăрăнасран çăлса хăварнă вăл, вĕсене тĕрлĕ ĕçе хăнăхтарса хăйсен вăйне ĕненме, малалла çирĕппĕн пăхма вĕрентнĕ. Çакă мар-и вара пурнăçăн, ĕçĕн пĕлтерĕшĕ, хавхалану пурри.

Каларăм ĕнтĕ, Николай Тимофеевич пур енлĕн аталаннă учитель. Хăйĕн пултарулăхĕпе ăсталăхне çултан-çул ӳстерсе пынă вăл. Ахальтен мар ĕнтĕ усă уроксем те ирттерет. Унăн вĕренекенĕсем олимпиадăсенче те ырă тĕслĕх кăтартаççĕ.

Николай Тимофеевич юрраташша та ăста. Учительсем лартакан концертсенче вăл хăйĕн пултарулăхĕпе, тĕрлĕ шӳтсемпе сахал мар савăнтарнă, ачасене те пур енлĕн аталанма пулăшнă. Ачасемпе пĕрле пулни, вĕсене ырă ĕçсем тума вĕрентни хавхалантарса пырать ăна. Коллективра, ĕçтешĕсем хушшинче те пысăк хисепре вăл. Ахальтен мар ĕнтĕ ăна 1995 çулта “РФ халăха вĕрентес ĕç отличникĕ” хисеплĕ ят панă. Тивĕçлĕ вăл çакна: хăйĕн тăрăшулăхĕпе, хастар ĕçĕпе.

Кăçал – ăс-хакăлпа чун аталанăвĕн çулталăкĕ. Н.Т. Антонов çак задачăна хăй ĕçлеме тытăннă кунран пурнăçласа пырать. Çитĕнекен ăрăва вĕрентсе воспитани парас енĕпе учитель ĕçĕ пысăк пĕлтерĕшлĕ пулнине лайăх ăнланать вăл. Наци проектне пурнăçлас енĕпе те унăн тӳпи çук мар. Ытларах пулчăр шкулсенче Николай Тимофеевич пек хăйсен ĕçне чунтан парăннă, пурнăçне ачасене халалланă учительсем. Ун чухне пурнăç та илемлĕрех, общество вăйлăрах, çирĕпрех пулĕ, çамрăксен ĕçĕ чуна савăнтарĕ.

Сăпайлă та хастар педагог çак кунсенче хăйĕн сумлă юбилейне паллă тăвать. Çирĕп сывлăх, вăрăм кун-çул, ĕçре ăнăçусем сунаççĕ ăна ачасен ашшĕ-амăшĕсем, вĕрентекенсем. Çаплах пултăрччĕ.

А. ЧЕРНОВА.

Сăн ӳкерчĕкре: Н.Т. Антонов вĕренекенĕсемпе ĕç урокне ирттерет.

Тӳрлетни

Хаçатăн кăçалхи августăн 2-мĕшĕнчи 64 (7381) номерĕнче «Çĕнĕлĕх» рубрикăпа пичетленнĕ «Çирĕпрех мерăсем йышăнма тивĕ» статьяра Ярославка ялĕнчи Центральная урамри нумай хваттерлĕ пурăнмалли икĕ çуртри çынсен пĕтĕмĕшле парăмĕ 401 миллион та 555 пин те 46 пус вырăнне тӳрлетсе 401 пин те 555 тенкĕ те 46 пус тесе вуламалла.

Л. СМИРНОВА, «Пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх ертсе пыракан компани» районти муниципаллă унитарлă предприятин юрисчĕ.